

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 281/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť P. J., P., zastúpeného JUDr. J. G., P., vo veci namietaného porušenia ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. marca 2011 doručená sťažnosť P. J., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 2 ods. 2 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 20/2010 sa sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu žalobou podanou Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) 27. januára 2010 domáhal proti žalovaným v 1. až 7. rade vydania bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľností, ktoré v rozhodujúcom období mali byť vo vlastníctve sťažovateľa. Okresný súd uznesením sp. zn. 28 C 20/2010 z 20. mája 2010 konanie v predmetnej veci zastavil z dôvodu, že sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok za žalobu, a súčasne rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Krajský súd predmetné rozhodnutie okresného súdu v rámci odvolacieho konania uznesením sp. zn. 7 Co 110/2010 z 3. augusta 2010 v časti výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu tohto zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd opätovne rozhodol uznesením sp. zn. 28 C 20/2010 z 11. novembra 2010, a to tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania žalovaným v 1. až 3. rade, každému z nich jednotlivo v sume 226,38 € a žalovaným vo 4. až 6. rade, každému z nich jednotlivo v sume 247,70 €, a to na účet ich právneho zástupcu v lehote 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 28 C 20/2010 z 11. novembra 2010 odvolanie, ktoré argumentačne odôvodnil poukázaním, resp. odvolaním sa na uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Co 40/2010 z 30. apríla 2010 v inej, podľa sťažovateľa obdobnej právnej veci, podľa ktorého aplikácia ustanovenia prvej vety § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) na daný prípad nie je

dôvodná vzhľadom na to, že nezaplatenie súdneho poplatku nemožno považovať za procesný úkon majúci za následok zastavenie konania.

Krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa uznesením sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 28 C 20/2010 z 11. novembra 2010 ako vecne správne potvrdil a zároveň uložil sťažovateľovi povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania žalovaným.

Sťažovateľ svoju sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011 okrem iného odôvodňuje najmä takto:

«... Krajský súd v Prešove v uznesení zo dňa 30. 4. 2010, sp. zn. 4 Co 40/2010 uviedol, že nezaplatenie súdneho poplatku nemožno považovať za procesný úkon, ktorý by mal za následok zastavenie dovolacieho konania a preto aplikácia § 146 ods. 2 O. s. p. na daný prípad nie je dôvodná. ... Z uvedeného teda vyplýva, že porušovateľ sa v sťažnosťou napadnutom uznesení odklonil od platnej judikatúry, na ktorú poukazoval sťažovateľ. ... Takzvané opomenuté dôkazy, t j. dôkazy, o ktorých v konaní nebolo súdom rozhodnuté, prípadne dôkazy, ktorými sa súd pri postupe podľa zásady voľného hodnotenia dôkazov nezaoberal, preto skoro vždy založia nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia, ale súčasne aj jeho protiústavnosť. ... V prípade, keď sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, alebo v rozpore so zákonom alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, je nutné takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny. ... Rozdielne rozhodovanie rôznych senátov, či samosudcov krajských súdov v obdobných veciach, je preto nežiaduce (a môže spôsobiť nezákonnosť príslušného súdneho rozhodnutia pre porušenie práva na spravodlivý proces, zakotveného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd publikované pod č. 209/1992 Sb... Keďže porušovateľ rozhodol inak ako iný - spomínaný senát krajského súdu, v posudzovanej veci významne narušil princíp právnej istoty a legitímneho očakávania. Takýmto postupom sa porušovateľ dopustil ľubovôle, odporujúcej základnému princípu materiálneho právneho štátu, ktorým je predvídateľnosť rozhodnutí orgánov súdnej moci a s nimi súvisiaci princíp právnej istoty, majúci v konečnom dôsledku

dopad aj na rovnosť účastníkov súdneho konania. V tejto súvislosti poukazujeme na judikatúru Ústavného súdu SR, týkajúcu sa predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a princípu, že v rovnakých podmienkach sa musí dať rovnaká odpoveď. Podľa ústavného súdu je diskriminačný taký postup, ktorý „rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť“ (napr. Nálezy II. ÚS 159/07, III. ÚS 328/05, IV. ÚS 88/07). ... Povinnosť súdu rozhodovať v obdobných veciach rovnako a v prípade odklonu od judikatúry povinnosť uviesť dostatočné a presvedčivé dôvody pre tento odklon, jednoznačne vyplýva aj z požiadaviek právnej teórie. Pravidlo, že kto sa chce odchyliť od súdneho precedentu alebo ustálenej judikatúry, musí pre odklon uviesť dostatočný dôvod (a teda nesie bremeno argumentácie), je považované za jedno zo základných pravidiel racionálnej právnej argumentácie (napr. ALEXY, R.: A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 277 - 278). ... Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie (obsiahnutého v základnom práve na súdnu ochranu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06, III. ÚS 153/07).»

Podľa sťažovateľa je sťažnosťou napádané uznesenie krajského súdu arbitrárne, pretože podľa jeho názoru krajský súd nesprávne právne posúdil aplikáciu prvej vety § 146 ods. 2 OSP na daný prípad, keď nezaplatenie súdneho poplatku za žalobu považoval za zavinenie sťažovateľa, kvôli ktorému konanie napokon aj zastavil, v dôsledku čoho bola sťažovateľovi arbitrárnym spôsobom uložená povinnosť nahradiť žalovaným trovy tohto konania. Okrem toho sťažovateľ vidí porušenie ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny, označených základných práv zaručených ústavou a listinou, ako aj označeného práva zaručeného dohovorom tiež v tom, že krajský súd sa v odôvodnení sťažnosťou napadnutého uznesenia argumentačne nevysporiadal s tým, z akého dôvodu sa odchyľil od právneho názoru vysloveného v inom uznesení krajského súdu sp. zn. 4 Co 40/2010 z 30. apríla 2010, čo do interpretácie a aplikácie ustanovenia prvej vety § 146 ods. 2 OSP, dôsledkom čoho krajský súd podstatným spôsobom porušil princíp právnej istoty a legitímneho očakávania.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Postupom porušujúcim čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd bolo základné právo sťažovateľa, podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušené Krajským súdom v Prešove, uznesením zo dňa 27. 1. 2011, č. k.:7 Co 4/2011.

3. Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. 1. 2011, č. k.: 7 Co 4/2011, sa zrušuje.

4. Vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľ si uplatňuje nárok na náhradu trov konania a právneho zastúpenia voči porušovateľovi v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi platenie a náhradu trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy, ustanovenia čl. 2 ods. 2 listiny, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na rovnosť v konaní zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a v čl. 37 ods. 3 listiny uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie zaručených v ústave, listine a dohovore malo dôjsť tým, že krajský súd arbitrárne na jeho vec aplikoval ustanovenie prvej vety § 146 ods. 2 OSP (**bod A**), a k porušeniu jeho základného práva a práva na rovnosť v konaní zaručených v ústave a listine malo podľa sťažovateľa dôjsť tým, že krajský súd sa v napádanom uznesení odchyľil od právneho názoru vysloveného v inej obdobnej veci, pričom tento odklon od svojej judikatúry krajský súd podľa sťažovateľa žiadnym spôsobom neodôvodnil (**bod B**).

A. K namietanému porušeniu základného práva a práv na spravodlivé súdne konanie

Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95,

II. ÚS 21/96), preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj právna úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či sa právo na súdnu ochranu naplní reálnym obsahom. Preto procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy). Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel oproti inému účastníkovi, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní, materiálnu ujmu v dôsledku platenia trov konania. Ústavný súd už v minulosti konštatoval (napr. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 147/08, III. ÚS 166/09), že aj rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania môžu zasiahnuť do základných práv a slobôd. Takýmito rozhodnutiami možno predovšetkým porušiť právo na súdnu ochranu.

Krajský súd svoje napádané uznesenie sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011 odôvodnil takto:

„... V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, k zastaveniu konania došlo v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku zo strany žalobcu postupom vyplývajúcim z ust.

§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Nesplnenie si poplatkovej povinnosti je potrebné bez akýchkoľvek pochybností považovať za platobnú nedisciplínu. Platobná nedisciplína účastníka konania už sama osebe je očividne nežiaduca, nakoľko všeobecné súdy v ich agende zbytočne zaťažuje a ak účastník konania v tejto nedisciplíne napriek výzve a upozorneníu na procesné dôsledky spojené s nerešpektovaním výzvy pokračuje, ide o konanie, za ktoré musí niesť procesnú zodpovednosť, a to i vo vzťahu k jeho povinnosti nahradiť trovy konania.

Ak teda žalobca nesplnením si povinnosti zaplatiť súdny poplatok zo žaloby zaviniť zastavenie konania, pri rozhodovaní o trovách sa správne vychádzalo z ust. § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p., podľa ktorého ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy.

Pokiaľ žalobca poukazuje na rozhodnutie iného senátu Krajského súdu v Prešove, vydaného dňa 30. 4. 2010 vo veci 4Co 40/2010 (č. 1. 101 a 102 spisu), nepriznanie trov bolo odôvodnené tým, že nezaplatenie súdneho poplatku nemožno považovať za procesný úkon, ktorý by mal za následok zastavenie konania.

Zo znenia ust. § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p. pritom nevyplýva, aby k zastaveniu konania malo dôjsť len v dôsledku procesného úkonu účastníka. Uvedené ustanovenie teda nevyklučuje, aby rovnaký následok mohol nastať aj v dôsledku iných skutočností, napr. v dôsledku nečinnosti účastníka pri plnení si svojej poplatkovej povinnosti. Argumentácia žalobcu opierajúca sa o už spomínané rozhodnutie o nemožnosti použitia ust. § 146 ods. 2 veta prvá O. s. p. na prejednávajúcu vec nie je správna.

Za takejto situácie odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 219 O. s. p. uznesenie potvrdil.

Zároveň úspešným žalovaným priznal podľa ust. § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. náhradu trov odvolacieho konania vo výške 14,51 eur pre žalovaného v 1. rade, vo výške 14,51 eur pre žalovanú v 2. rade, vo výške 14,51 eur pre žalovanú v 3. rade, vo výške 14,99 eur pre žalovaného v 4. rade, vo výške 14,99 eur pre žalovaného v 5. rade a vo výške 14,99 eur pre žalovanú v 6. rade.

Keďže odvolanie smerovalo iba proti výroku o náhrade trov konania, pre účely odmeny advokáta hodnotou veci sú čiastky náhrad trov konania, proti ktorým odvolanie smeruje a nieje hodnota predmetu konania vo veci samej.

Pri sumách 226,38 eur priznaných každému zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade základná sadzba tarifnej odmeny (§ 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov) predstavuje čiastku 19,92 eur a pri sumách 247,70 eur priznaných každému zo žalovaných v 4., 5. a 6. rade čiastku 21,58 eur. Všetci žalovaní boli zastúpení tým istým advokátom, v dôsledku čoho sa základná sadzba tarifnej odmeny za jeden spoločný úkon (spísanie vyjadrenia zo dňa 22. 12. 2010) znížila o 50% (§ 13 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov) na sumu 9,96 eur u každého zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade a na sumu 10,79 eur u každého zo žalovaných v 4., 5. a 6. rade. Nakoľko vyjadrenie nesmerovalo proti rozhodnutiu vo veci samej, takto vypočítaná odmena sa znížila o polovicu (§ 14 ods. 3 písm. b) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov) na sumu 4,98 eur u každého zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade a na sumu 5,395 eur, t.j. po zaokrúhlení na sumu 5,39 eur u každého zo žalovaných v 4., 5. a 6. rade. Po pripočítaní režijného paušálu vo výške 7,21 eur a 19% DPH vypočítanej z odmeny a režijného paušálu v čiastke 2,32 eur u každého zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade a v čiastke 2,39 eur u každého zo žalovaných v 4., 5. a 6. rade trovy konania dosiahli celkovo sumu 14,51 eur u každého zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade a sumu 14,99 eur u každého zo žalovaných v 4., 5. a 6. rade. Na zaplatenie týchto trov bol zaviazaný v odvolacom konaní neúspešný žalobca.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd zrozumiteľným a dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo vzťahu k sťažovateľovi potvrdil. Krajský súd svoje skutkové a právne závery ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil a z jeho rozhodnutia vyplýva, že do odôvodnenia svojho uznesenia uviedol postup, akým dospel k záverom, pre ktoré odvolaniu sťažovateľa nevyhovelo, a jeho uznesenie obsahuje výklad prvej vety ustanovenia § 146 ods. 2 OSP, najmä pojmu „zavinenie“, podľa ktorého jeho naplnenie sa neviaže výhradne iba na procesné úkony účastníka, ale na jeho celkové správanie v priebehu konania, zahrňujúce v sebe aj nezaplatenie súdneho poplatku, ktorý nemožno považovať za svojvoľný.

Ústavný súd nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti právneho záveru krajského súdu spočívajúcom v tom, že aj nezaplatenie súdneho poplatku zo žaloby samo osebe je skutočnosťou zakladajúcou zavinenie sťažovateľa ako žalobcu za zastavenie konania, ktorá odôvodňuje aplikáciu prvej vety ustanovenia § 146 ods. 2 OSP. Platí totiž, že náhrada trov sporového konania je ovládaná zásadou úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniel. V takýchto prípadoch – ako to zodpovedá i ustálenej judikatúre – nemožno interpretovať použitý pojem „zavinenia“ iba v doslovnom jazykovom zmysle, ale pri jeho interpretácii je potrebné brať do úvahy aj príčinnú súvislosť, v ktorej je príčinou správanie účastníka konania, vrátane opomenutia, akým je nezaplatenie súdneho poplatku. Záver krajského súdu tak v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Z namietaného uznesenia krajského súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

V tejto súvislosti ústavný súd podotýka, že sťažovateľ ako žalobca využil svoje procesné právo a svojou žalobou inicioval začatie súdneho konania. Realizácia uvedeného práva však so sebou prináša aj procesnú zodpovednosť, v dôsledku ktorej v prípade, ak pri uplatnení svojich práv sťažovateľ ako účastník konania nie je úspešný a druhému účastníkovi konania vzniknú trovy, ktorých úhradu bude požadovať, môže byť súdom rozhodujúcim vo veci zaviazaný na ich úhradu. S dôsledkami procesnej zodpovednosti pri inicializácii súdneho konania (nevyhnutnosť zaplatiť súdny poplatok v konkrétnej sume, ako aj o možnosť prípadnej náhrady trov konania druhého účastníka konania, pokiaľ dôjde k zastaveniu konania jeho zavinením) mal sťažovateľ počítať o to viac, že bol v uvedenom konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

V každom prípade odôvodnenie napádaného rozhodnutia krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, teda krajský súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľa „*nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou*

a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

B. K namietanému porušeniu základného práva a práva na rovnosť v konaní

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa, že k porušeniu jeho základného práva a práva na rovnosť účastníkov v konaní došlo tým, že krajský súd sa v sťažnosťou napádanom uznesení odchyľil od právneho názoru o aplikácii § 146 ods. 2 OSP, ktorý krajský súd vyslovil v inej podľa sťažovateľa obdobnej právnej veci, a to v rozhodnutí sp. zn. 4 Co 40/2010 z 30. apríla 2010, ústavný súd v prvom rade podotýka, že predmetom konania pred ústavným súdom bolo rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 7 Co 4/2011 z 27. januára 2011, ktoré, resp. závery ktorého (pozri už uvedené) ústavný súd z hľadiska dodržania zásad ústavnosti aj preskúmal. Skutočnosť, že krajský súd v inej ako ústavným súdom preskúmanej a podľa sťažovateľa obdobnej veci zaujal odlišné právne stanovisko, pričom táto iná vec nebola predmetom prieskumu ústavného súdu, ešte nemá za následok automatický predpoklad o ústavnosti záverov vyslovených v tejto inej obdobnej veci, takže

takéto rozhodnutie v inej veci nie je tak pre krajský súd, ako ani pre ústavný súd právne záväzné.

Okrem tohto ústavný súd podotýka, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05).

Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadný odklon súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohol predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bol dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci. Nemožno však namietat' proti tomu, aby judikatúra súdov v konkrétnych prípadoch upresňovala a dopĺňala objasňovanie obsahu a zmyslu zákona vrátane prispôsobovania aplikačnej praxe novým okolnostiam za podmienky, že ich zohľadnenie možno rozumne zhrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na konkrétny prípad (III. ÚS 346/05, III. ÚS 284/05, IV. ÚS 267/05).

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľove námietky týkajúce sa porušenia princípu rovnosti v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 7 Co 4/2011 a v jeho uznesení z 27. januára 2011 javia ako neopodstatnené, preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Ústavný príkaz konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy, ale tiež aj v čl. 2 ods. 2 listiny zaväzuje všetky orgány verejnej moci vrátane všeobecných súdov. Tento ústavný príkaz

zaväzuje orgány verejnej moci pri ich akejkolvek činnosti a zvlášť vtedy, ak výkonom svojich kompetencií poskytujú ochranu základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb rešpektujúc pritom princípy právneho štátu (čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy).

Vzhľadom na to, že ústavný súd v rámci konania o tejto sťažnosti porušenie konkrétne označených základných práv zaručených ústavou, listinou a práva zaručeného dohovorom ako prejav porušenia generálneho ústavného príkazu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, nezistil, sťažovateľom namietaným porušením ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny sa už nezaoberal.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2011